

Predmet: Sanski Most II

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 4/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Optuženi: Branko Basara

Glavni pretres: 24.02.2022.

Ispitivanje svedoka Mileta Dobrijevića

Svedok optužbe Mile Dobrijević naveo je da ostaje pri iskazu koji je dao pred Tužilaštvom BiH 11. novembra 2015. godine, uz napomenu da isti nije potpun, jer je tokom davanja istog prekidano. Objasnio je da je u vreme kritičnih događaja bio inspektor za opšti kriminal u SJB Sanski Most. Nakon izbora koji su održani 1991. godine u Sanskom Mostu formirana je vlast sa srpskom većinom. Stranka SDS je formirala vlast zajedno sa četiri odbornika iz Stranke za Jugoslaviju. Tokom aprila 1992. godine vodili su se razgovori između predstavnika SDS-a, HDZ-a i SDA o podeli vlasti, što se odnosilo i na policiju. Prilikom te podele, izvršena je i teritorijalna podela, tako što je srpskoj strani pripala desna obala uz reku Sanu a leva muslimanskoj. Dogovor je bio da nesrpski deo policije formira svoju stanicu. Oni su u toku večeri 17. aprila 1992. godine zauzeli prostorije Skupštine opštine, ali su kasnije te prostorije napustili. U tom periodu postojao je Krizni štab, koji je imao svoje organe. Da bi se omogućilo funkcionisanje opštinske vlasti, morala je da se umeša i vojska, odnosno 6. sanska brigada, koja je došla u aprilu 1992. godine. Komanda brigade bila je smeštena u mestu Lušci Palanka, koje je udaljeno od Sanskog Mosta oko 30 kilometara, a komandant brigade je bio optuženi pukovnik Branko Basara. Pripadnici 6. sanske brigade bili su meštani.

Svedoku nije poznato da li je optuženi imao ikakvu ulogu u Kriznom štabu. Poznato mu je da je optuženi, u tom mirnom periodu, nastojao da sve prođe bez sukoba. Zbog toga je čak bio i prozivan, tvrdilo se da je „crveni“ jer nije hteo da skine petokraku. U Sanskom Mostu je postojao SOS, to su bile srpske odbrambene snage, i imalo ih je svako srpsko selo, kao što su muslimanska sela imala MOS, a hrvatska HOS. Kasnije, tokom 1992. i 1993. godine, SOS je bio uniformisan i naoružan, ali oni nisu bili povezani sa 6. sanskom brigadom – više su kontaktirali sa pukovnikom Aničićem koji je stalno bio u gradu, dok je optuženi bio na ratištu.

Dešavalo se da su u gradu ljudi bili privođeni, a da se u stvari nije ni znalo ko ih je privodio. Nekada je vojna policija privodila civile, a tih vojnih policija je bilo više – bile su na terenu prisutne i korpusna vojna policija, ali i policija iz Prijedora. Svedok je tokom maja i juna 1992. godine ispitivao privedena lica. Ispitivanje je vršeno na više lokacija: u OŠ „Hasan Kikić“, u „Betonjerki“, u policiji, ali i na Manjači. Naređenja za postupanje svedok je dobijao od načelnika Kriminalističke policije. Privedeni su ispitivani na okolnosti napada na vojsku i posedovanja oružja. U to vreme uniformisana lica nisu ni mogla da se privode, jer su svi bili naoružani civili. Policija ih nije lišavala slobode, jer su već bili privedeni – samo ih je ispitivala. Nakon ispitivanja tih lica, deo njih je prebacivan na Manjaču.

Objektom „Betonjerka“ je rukovodio jedno vreme Miladin Papić. Primetio je da je privedeni Zikrija Bahtić imao telesne povrede. Priveden je u vezi s tim i tokom istrage utvrđeno je da ga je pretukao pripadnik rezervnog sastava policije Martić. Protiv Martića je zbog toga vođen i postupak. Nije mu poznato zbog čega je Bahtić bo priveden. Neki od privedenih su nakon ispitivanja puštani na slobodu. Za sva ispitana lica postoje zabeleške koje je svedok potpisivao. Nije mu poznato ko je pravio spiskove za odvođenje na Manjaču, niti ko je o tome odlučivao. Privođeni su uglavnom Muslimani zbog posedovanja oružja, a kasnije i Srbi koji su im to oružje prodavali. U SJB su 25. maja 1992 godine privođeni Redžo Kurbegović, Muhamed Smajlović, jedan kapetan, Suad, bivši tužilac. Ta lica su dovođena na razgovor na okolnosti organizovanja i naoružavanja muslimanskog stanovništva, kao i prikupljanja sredstava za nabavku oružja, po čijoj direktivi su postupali, kao i u vezi sa organizacijom napada na vojsku, kojih je bilo. Aldin Draganović je bio predsednik suda, odnosno istražni sudija. On je priveden jer nije hteo da vrati naoružanje („šorpion“) koje je zadužio kao pripadnik rezervnog sastava Državne bezbednosti. Vršena su privođenja lica od kojih je oduzimano oružje.

Muslimani su bili dobro organizovani u vojne jedinice. Patriotska liga je bila dobro naoružana. Svedok je poznavao predsednika SDA iz Sanskog Mosta, i poznato mu je da je ovaj odlazio u Zagreb radi nabavke oružja i eksploziva. Takođe mu je poznato da je on i pročitao proglas na radiju Sanskog Mosta. U vezi sa granatiranjem Mahale i Muhića, svedoku je poznato da su padale granate i da je bilo rafalne paljbe, ali su prijave da padaju granate stizale i iz mesta sa srpskim stanovništvom. Nema saznanja da su u Mahali vršena ubistva civila. Takođe mu ništa nije poznato u vezi sa granatiranjem mesta Briševo, jer isto nije bilo u njihovoj nadležnosti, obzirom da pripada Prijedoru. Za stradanje porodice Alibegović u mestu Lukavice čuo je tek nakon pola godine od događaja, ali mu detalji nisu poznati. Takođe mu ništa nije poznato o događajima na mostu u mestu Vrhpolje.

Nakon što bi dobila dojavu o ubistvu u nekom mestu, policija bi izlazila na uviđaj, a protiv počinitelaca su pokretani postupci. Tako je podneta krivična prijava protiv Gorana Mrđe zbog trostrukog ubistva Muslimana, koje je izvršio sa još tri pripadnika vojske. Oni su procesuirani i osuđeni. Na području Sanskog Mosta bilo je napada na vojsku, odnosno na JNA. Muslimanske oružane formacije iz Ključa došle su na područje opštine Sanski Most. Njih su meštani Kamengrada, gde su se bili smestili, oterali da ne bi imali problema. U tom periodu većina muslimanskih boraca bila je u civilnom odelu. Oni bi samo odložili oružje i deklarirali bi se kao civili. Na Manjači je ispitivao Eniza Šabanovića, lekara koji je bio u deo saniteta muslimanskih jedinica. Inače, radilo se o osobi koja je i ranije, u alkoholisanom stanju, izazivala sukobe po nacionalnoj osnovi. O svim razgovorima sa privedenim licima sačinjavane su službene beleške. Dovođenje na ispitivanje vršili su policajci, koji su ujedno i stražarili u objektima u kojima je bilo zatvorenih.

Objektima za zatvaranje u Sanskom Mostu upravljala je policija. Jedno vreme je upravljao Drago Vujanić, a njega je na tu poziciju postavio Krizni štab. Na području opštine Sanski Most bile su 6. sanska brigada i četiri bataljona pod pukovnikom Aničićem, korpusna vojna policija, TO Sanski Most koja je takođe bila podeljena, kao i dva odreda TO koji su bili pod komandom Kriznog štaba, dok je SOS-a bilo svuda. Ljude nije naoružavala 6. sanska brigada

– oružje koje su dobijali bilo je vojno, ali je ono dolazilo sa druge strane, odnosno iz Banja Luke i Krajine.

Sledeći glavni pretres zakazan je za 8. april 2022. godine, sa početkom u 9:30 časova.

Fond za humanitarno pravo